

ÎMBUNĂȚIREA CADRULUI LEGISLATIV CA O CONDIȚIE DE CREȘTERE A OCUPĂRII FORȚEI DE MUNCĂ

*Galina SAVELIEVA¹, doctor în științe economice,
conferențiar cercetător,
Institutul Național de Cercetări Economice, Republica Moldova
Valentina COTELNIC², cercetător științific,
Institutul Național de Cercetări Economice, Republica Moldova*

In this article, the authors tried to investigate one of the most current problems in the Republic of Moldova, such as employment. An important moment for the resolution of this issue is to the right, compliance with international standards and its performance, primarily European ones. The analysis of practical implementation of employment policies, the emphasis put on the need to find update the framework law in the field, taking into consideration the specifics of the local labour market. Consequences of the processes taking place in the labour market are taken into account in the context of existing legislation and improving the necessitated drawing up proposals in this field. The main objective of the study is to determine the consequences and challenges of the labour market, which will be used to develop proposals for the development of socio-economic policies and ensuring the competitiveness of the national labour market. Methods of research: analysis, synthesis, monitoring, comparison and monographs. Results: have been identified existing problems, causes the current situation regarding employment, drawn some conclusions and proposals for improving the situation in the area. Given article will be useful for public authorities, researchers, students, as well as for professionals who develop socio-economic policies and policies for employment of labour force.

Keywords: *legal framework, vocational training, labour force, employment measures, labour market, employment policies, unemployment.*

În acest articol, autorii au încercat să investigheze una din cele mai actuale probleme ce există în Republica Moldova, cum este ocuparea forței de muncă. Un moment important de soluționare a acestei probleme îl constituie cadrul de drept, corespunderea acestuia standardelor performante internaționale și, în primul rând, celor europene. A fost efectuată analiza implementării practice a politicilor de ocupare, accentul fiind pus pe necesitatea de reactualizare a cadrului de drept în domeniu, reieșind din specificul pieței muncii autohtone. Consecințele proceselor ce au loc pe piața muncii sunt luate în considerare în contextul argumentării necesității perfecționării legislației existente și elaborării propunerilor în domeniu. Obiectivul principal al studiului este de a determina consecințele și provocările pieței muncii, care vor fi folosite pentru a elabora propuneri de dezvoltare a politicilor socio-economice și de asigurare a competitivității pieței muncii naționale. Metode: analiză, sinteză, monografii, comparații și monitorizare. Rezultate: au fost identificate problemele existente, cauzele ce vizează situația actuală privind ocuparea forței de muncă, elaborate unele concluzii și propuneri de îmbunătățire a situației în domeniu. Articolul va fi util pentru autoritățile publice, cercetători, precum și pentru specialiști care elaborează politicile socio-economice și de ocupare a forței de muncă.

Cuvinte-cheie: *cadru juridic, formare profesională, forță de muncă, măsuri de ocupare, piața muncii, politici de ocupare, șomaj.*

JEL Classification: *F22, J21, J80, J82, J89.*

UDC: *331.5*

Introducere. Promovarea ocupării forței de muncă este o prioritate a politicii Guvernului Republicii Moldova. Situația pe piața muncii este stipulată în o serie de documente de politici fundamentale pentru dezvoltarea socio-economică a Republicii Moldova, per ansamblu, cât și pentru dezvoltarea pieței muncii, în special – Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană în perioada 2017-2019 [1], Programul de activitate al Guvernului pentru anii 2016-2018 [2], Strategia națională privind ocuparea forței de muncă pentru anii 2017-2021 [3], precum și Strategia de dezvoltare

¹ © Galina SAVELIEVA, savelievagalina@rambler.ru

² © Valentina COTELNIC, vcotelnic@gmail.com

„Moldova 2020” [4]. Toate aceste documente de politici accentuează importanța unor politici active pe piața forței de muncă, care au prevăzut necesitatea revigorării cadrului normativ în domeniu, astfel încât să se realizeze impulsivitatea și dezvoltarea pieței muncii, facilitarea ocupării forței de muncă, cât și motivarea participării angajatorilor în procesul de ocupare.

Urmărind aspirațiile țării noastre de integrare în Uniunea Europeană și clauzele pentru ocuparea forței de muncă din Strategia „Europa 2020” [5], Republica Moldova își stabilește politicile în domeniul ocupării forței de muncă în baza următoarelor priorități: îmbunătățirea pe termen lung a adaptabilității forței de muncă, promovarea instruirii continue și formării profesionale pe parcursul întregii vieți, combaterea efectelor șomajului structural, promovarea coeziunii și incluziunii sociale pentru persoanele din categoriile vulnerabile.

Un sistem modern de politici active pe piața muncii, având în vedere normele europene și cele internaționale în domeniu, a fost stipulate în Legea nr.102-XV din 13 martie 2003 privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă [6], inclusiv în domeniul serviciilor de ocupare a forței de muncă, instruirii pe piața muncii și schemelor de creare a locurilor de muncă. Totodată, pe parcursul implementării practice a normelor prevăzute în Lege, acestea au fost perfecționate ținând cont de condițiile actuale și experiența europeană. Astfel, prestarea serviciilor a fost ajustată pentru a răspunde mai bine nevoilor persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, precum și cerințelor angajatorilor. Începând cu anul 2009, portofoliul de programe active pe piața forței de muncă a inclus doar cursuri de formare profesională și lucrări publice. Serviciile și sistemul de livrare a programelor a fost evaluat în anul 2009, ca parte a unei evaluări funcționale și organizatorice mai ample a Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă (în continuare după text – ANOFM) [7].

Politica de ocupare a forței de muncă, prin aplicarea măsurilor active de susținere a ocupării forței de muncă, are un rol important în sporirea nivelului de ocupare a forței de muncă, încurajându-se astfel participarea activă pe piața muncii și reducerea, prin aceasta, a dependenței de asistență socială. În acest scop, se impunea necesitatea revizuirii soluțiilor legislative propuse de aceasta, inclusiv prin prisma normelor și practicilor internaționale, cât și reieșind din realitățile pieței muncii din Republica Moldova. Însă, conform cerințelor actuale ale pieței muncii autohtone, marea majoritate din soluțiile propuse de legea sus-menționată în vederea ocupării persoanelor sunt insuficiente și nu contribuie la soluționarea obiectivului important al politicilor statale – asigurarea cât mai deplină a forței de muncă independent de vârstă, genul, mediul de reședință etc. Spre exemplu, subvenționarea costurilor forței de muncă, susținerea financiară în vederea creării locurilor de muncă prevăzute de Legea nr.102-XV din 13 martie 2003 nu se implementau. În același timp, situația pe piața muncii din Republica Moldova este tot mai dificilă, rata de ocupare și de activitate a populației înregistrează valori scăzute (respectiv, 40,5% și 42,2% în anul 2017), fapt ce demonstrează neatractivitatea pieței naționale a muncii [8].

Analiza datelor din Ancheta Forței de Muncă arată că în anul 2017 rata șomajului în rândul populației apte de muncă a fost de 4,1% (4,8% pentru bărbați și 3,3% pentru femei) și raportul ocuparea populației a fost de 40,5% (43,1% pentru bărbați și 38,1% pentru femei).

În pofida scăderii ratei șomajului din ultimii ani (de la 5,1% în anul 2013 la 4,1% în 2017), lucrau sau se aflau în căutarea unui loc de muncă peste hotarele țării 318,4 mii persoane sau 25,3% din populația în vârstă de 15 ani și mai mult, în același timp a fost înregistrată o ușoară creștere atât a ratei de activitate, cât și a ratei de ocupare a forței de muncă (de la 41,4% la 42,2% și de la 39,3% la 40,5%, respectiv, în anul 2017 față de 2013) [9].

Pe fundalul acestei situații este necesar de menționat faptul că ANOFM operează într-un context de creștere economică volatilă, cu o prevalență a locurilor de muncă slab plătite și de proastă calitate, de cele mai dese ori în economisirea informală. Distribuția în funcție de cel mai înalt nivel de educație arată că cei mai mulți șomeri au realizat studii gimnaziale 41,3%, pe când 20,4% dețineau studii profesionale și doar 8% aveau studii superioare.

Tabelul 1

Dinamica unor indicatori-efect din implementarea măsurilor active de stimulare a ocupării forței de muncă de către ANOFM

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Numărul șomerilor înregistrați, pers.	51378	43463	42166	50612	50063	42119
din care ponderea tinerilor (16-29 ani), în % din numărul total al șomerilor	35,2	35,6	33,6	32,3	31,0	28,8
Ponderea șomerilor plasați în câmpul muncii, %	30,29	38,47	38,81	33,2	35,2	39,5
Ponderea tinerilor plasați în câmpul muncii, %	32,5	41,8	44,1	37,1	40,0	33,2

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tinerii absolvenți ai cursurilor de formare profesională, pers.	1828	1822	2037	2089	1960	1694
din care plasați în câmpul muncii în % față de absolvenți totali ai cursurilor	73,2	78,2	85,6	78,2	93,7	84,4
Numărul locurilor vacante, unități	35049	37530	41536	42345	44612	45429
Informare și consiliere profesională	48652	53344	55833	65392	70659	88603
Seminare de instruire în tehnici și metode de căutarea unui loc de muncă	8147	9522	6847	9649	9872	7405
Clubul muncii	3821	4274	4104	4686	4531	4400
Numărul beneficiarilor de servicii de preconcediere, persoane	1693	2238	869	2146	1260	906
Târgul locurilor de muncă	91	84	78	73	73	66
Șomeri antrenați la lucrări publice	1739	1812	1619	1773	1834	2023
Rata șomajului înregistrat, %	2,8	1,9	1,7	2,1	2,1	1,8

Sursa: ANOFM, www.anofm.md

Din analiză reiese că în anul 2017 structura șomerilor după vârstă a fost neuniformă: din 42119 șomeri înregistrați, 22,2% erau persoane în vârstă de peste 50 ani și 28,8% erau persoane tinere în vârstă de până la 29 ani, iar din totalul șomerilor înregistrați numai 39,5% (16648 persoane) au fost plasați în câmpul muncii. Din totalul șomerilor înregistrați cei care locuiesc în zonele rurale au constituit circa 62,7% (figura 1).

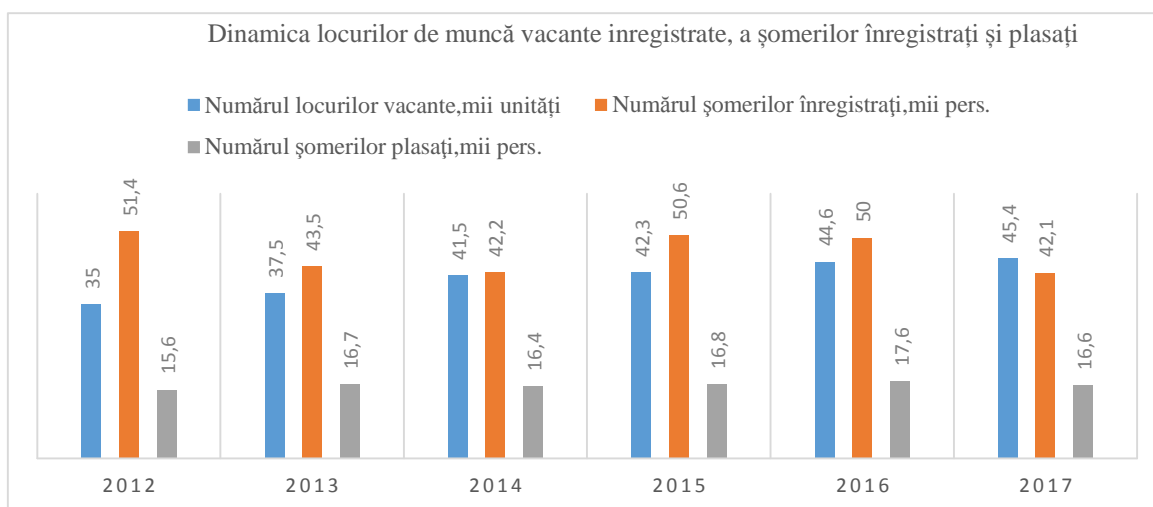

Figura 1. Dinamica locurilor de muncă vacante înregistrate a șomerilor înregistrați și plasați

Sursa: ANOFM, www.anofm.md

Actualmente, Republica Moldova se confruntă cu multiple provocări pe piața muncii, precum emigrarea forței de muncă, decalajul între cererea și oferta forței de muncă, calitatea și atractivitatea învățământului profesional tehnic, sistemul subdezvoltat de formare continuă, lipsa oportunităților de ocupare în mediul rural, fapt ce contribuie la plasarea deficilă în câmpul muncii a șomerilor din mediul rural și, în special, al tineretului. În consecință, se înregistrează o creștere continuă a emigrării forței de muncă și reducerea continuă a populației active, fapt care condiționează deficitul forței de muncă în anumite sectoare ale economiei naționale.

În acest context, dezvoltarea unei politici și a unui cadru juridic nou oferă posibilitatea de a aborda o serie de probleme nesoluționate în proiectarea, monitorizarea și evaluarea unei politici active privind ocuparea forței de muncă. Politicile de promovare a unei ocupări de calitate reprezintă o premisă pentru realizarea unei creșteri economice durabile, incluzive și inteligente. Pentru a atinge acest obiectiv, apare necesitatea fundamentării pe baze științifice a politicilor, precum și îmbunătățirea cadrului de drept, de elaborare, implementare și monitorizare. La fel de important este și dialogul social la toate nivelurile, pentru a facilita adoptarea, implementarea și respectarea politicilor naționale, sectoriale și locale cu impact pe piața muncii, care să asigure echitate și șanse egale. Reieșind din această, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, ca un organ public central abilitat de obiectivul în domeniu, cu sprijinul Biroului Internațional al Muncii, a elaborat proiectul de lege privind promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea împotriva șomajului [10], care recent (iunie 2018) a fost adoptat de către Parlamentul Republicii Moldova. Acest act legislativ conține

un nou portofoliu de programe active pe piața forței de muncă, inclusiv formarea la locul de muncă, contracte de muncă, de formare, subvenții pentru recrutare, subvenții pentru adaptarea locului de muncă și granturi pentru auto-angajare, care ulterior ar putea fi îmbogățit cu programe de stagii pentru tineri și pentru cei care intră pe piața muncii pentru prima dată. Promovarea politicilor de ocupare a forței de muncă relevante, prin aplicarea diferitor tipuri de măsuri active de susținere a ocupării forței de muncă, are un rol important în sporirea nivelului de ocupare a forței de muncă, încurajându-se astfel participarea activă pe piața muncii și reducerea, prin aceasta, a dependenței de asistență socială. Totodată, implementarea măsurilor eficiente de ocupare a forței de muncă, în sensul modernizării și adaptării acestora la necesitățile pieței muncii, este una și din prioritățile Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. În acest context, noua lege are ca scop prevenirea și reducerea șomajului și efectelor sociale ale acestuia, reducerea riscului de șomaj și asigurarea unui nivel ridicat al ocupării și adaptării forței de muncă la cerințele pieței muncii.

În mod legislativ, a fost stabilită o nouă abordare privind ocuparea forței de muncă pe piața muncii din Republica Moldova, prin implicarea, deschiderea și participarea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă și a angajatorilor la implementarea măsurilor de promovare a ocupării forței de muncă. Spre deosebire de legislația existentă, vor fi aplicate noi măsuri active de ocupare a forței de muncă, adaptate nevoilor diferitor categorii de șomeri și angajatori, prin diversificarea formelor de formare profesională a șomerilor, fiind introdusă instruirea la locul de muncă pentru șomerii fără o calificare, stagiarii profesionale pentru șomerii fără experiență de muncă, în special tineri. De asemenea, potrivit prevederilor stipulate în noua lege, se vor acorda subvenții angajatorilor care angajează șomeri și necesită suport suplimentar, celor care adaptează locurile de muncă necesităților persoanelor cu dizabilități, întreprinderilor, care creează locuri de muncă în mediul rural și angajează la aceste locuri de muncă șomeri și cei care inițiază afacerea proprie și își creează loc de muncă.

La elaborarea Legii privind promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea împotriva șomajului sa ținut cont de practicile europene în domeniul politicilor de ocupare a forței de muncă, având scopul de a contribui la crearea locurilor noi de muncă în mediul rural, sporirea competitivității forței de muncă și respectiv, diminuarea decalajului între cererea și oferta forței de muncă, creșterea ratei de ocupare, în mod special în mediul rural, creșterea numărului persoanelor plasate în câmpul muncii din rândul șomerilor cu dizabilități și a celor care sunt supuse riscului social, consolidarea dialogului social pe piața muncii prin instituirea Consiliilor tripartite pe lângă Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă și agențiile teritoriale de ocupare a forței de muncă.

Întru atingerea scopurilor stipulate în noua lege sunt prevăzute un șir de obiective ca:

- revizuirea sistemului de măsuri de ocupare a forței de muncă, orientate spre modernizarea, diversificarea și adaptarea acestora la necesitățile individuale ale șomerilor, cât și la circumstanțele pieței muncii;
- motivarea angajatorilor de a se implica în diminuarea șomajului și facilitarea ocupării șomerilor;
- clarificarea atribuțiilor subiecților implicați în sistemul ocupării forței de muncă în vederea eficientizării activității fiecăruia;
- revizuirea statutului de șomer, astfel încât să se asigure accesul unui cerc mai larg de persoane la măsurile de ocupare a forței de muncă, în special la măsurile active de ocupare a forței de muncă.

Legea nouă reprezintă o lege-cadru în domeniul ocupării forței de muncă și se substituie Legea nr.102 din 13 martie 2003 privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă. Acest act legislativ este structurat în câteva capitole, în cele mai principale se evidențiază unele abordări noi și sunt legate de elaborarea, coordonarea, implementarea și controlul politicii de promovare a ocupării forței de muncă; monitorizarea pieței muncii; statutul șomerului; măsuri de ocupare a forței de muncă; finanțarea măsurilor de ocupare a forței de muncă etc. În opinia noastră, legea respectivă conține un șir de măsuri atractive în domeniu.

Astfel, elaborarea, coordonarea, implementarea și controlul politicii de promovare a ocupării forței de muncă se va efectua prin fortificarea rolului autorităților publice locale în domeniul ocupării forței de muncă, urmând ca ei să participe la elaborarea planurilor de acțiuni ale agențiilor teritoriale pentru ocuparea forței de muncă, colaboreze cu agențiile teritoriale în vederea sprijinirii lor la acordarea măsurilor de ocupare a forței de muncă, precum și la monitorizarea evoluției de pe piața muncii în teritoriile respective.

Spre deosebire de legislația existentă legea menționată conține un capitol nou „Monitorizarea pieței muncii”, în care a stabilit că în calitate de instituție responsabilă de monitorizarea pieței muncii este numită Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă. Totodată, în calitate de instrumente pentru realizarea monitorizării sunt prevăzute:

- a) evidența persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, șomerilor, locurilor de muncă vacante, care va continua să se realizeze de ANOFM, prin efectuarea și actualizarea registrelor de evidență;

b) analiza și prognoza pieței muncii – un alt instrument al ANOFM în scopul monitorizării pieței muncii, care se va efectua în baza:

- datelor statistice deținute cu privire la persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, șomerii și locurile de muncă vacante;
- rezultatelor chestionării angajatorilor privind cererea de muncă;
- analizelor situației în economia națională și prognozelor economice existente;
- rezultatelor evaluării impactului măsurilor de ocupare a forței de muncă, în special a măsurilor de promovare a ocupării forței de muncă;
- prognozelor cererii privind calificările și competențele forței de muncă;
- datelor statistice cu privire la piața muncii colectate de Biroul Național de Statistică;
- rezultatelor cercetărilor științifice.

Totodată, este necesar de menționat că analiza pieței muncii va putea fi efectuată atât de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, cât și de furnizori de servicii specializați în domeniul pieței muncii, care vor fi contractați de ANOFM;

c) evaluarea impactului măsurilor de ocupare a forței de muncă urmează să fie realizat de ANOFM în baza unei metodologii speciale, aprobate de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

Un interes deosebit reprezintă capitolul privind „Statutul șomerului”. Noua lege operează cu două concepte – persoana aflată în căutarea unui loc de muncă și șomer. Prima novație, spre deosebire de legea în vigoare, este că statutul de șomer nu mai este legat nemijlocit de existența sau nu a veniturilor, acestea fiind condiții determinante pentru beneficierea sau nu de asigurarea de șomaj.

În capitolul „Măsurile de ocupare a forței de muncă” sunt prevăzute măsurile implementate în scopul prevenirii șomajului, creșterii șanselor de ocupare a persoanelor în căutarea unui loc de muncă și stimulării angajatorilor pentru încadrarea în muncă a șomerilor și crearea de noi locuri de muncă, cât și în scopul realizării strategiilor și politicilor elaborate în vederea protecției persoanelor pentru riscul de șomaj, asigurării unui nivel ridicat al ocupării și adaptării forței de muncă la cerințele pieței muncii. Măsurile de ocupare a forței de muncă includ: măsuri de promovare a ocupării forței de muncă; programe de facilitare a ocupării forței de muncă; asigurarea de șomaj. Toate măsurile de ocupare a forței de muncă, dar în special măsurile de promovare a ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj, urmează să fie prestate/implementate atât în baza prevederilor noii legi, cât și conform regulilor și procedurilor aprobate de Guvern în acest sens.

Noua lege prevede că beneficiarii măsurilor de ocupare a forței de muncă, nu mai utilizează noțiunea de „beneficiar” în același sens pe care îl utilizează fosta Legea nr.102 din 13 martie 2003. Astfel, la categoria „beneficiarilor” a măsurilor de ocupare a forței de muncă se referă atât persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, atât și angajatorii. Deci, persoana aflată în căutarea unui loc de muncă a fost definită ca persoana care întreprinde acțiuni concrete pentru a-și găsi un loc de muncă, prin mijloace proprii sau prin înregistrarea la agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă.

Măsurile active de ocupare a forței de muncă sunt adresate șomerilor și angajatorilor, și sunt acordate în scopul creșterii șanselor de ocupare a forței de muncă: fie prin crearea de noi locuri de muncă, fie prin înlesnirea accesului la locurile de munca vacante. Legea nouă reglementează un șir de măsuri active de ocupare a forței de muncă, care pot fi implementate de ANOFM, inclusiv: formarea profesională; subvenționarea locurilor de muncă; suport pentru crearea sau adaptarea locului de muncă; stimularea mobilității forței de muncă.

Formarea profesională reprezintă o măsură-cheie activă, care contribuie la sporirea șanselor de a găsi un loc de muncă corespunzător aspirațiilor și pregătirii profesionale și are ca scop creșterea posibilităților de ocupare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă. Această măsură se realizează de către furnizorii de servicii de formare profesională, publici sau privați, autorizați în condițiile legii sau la angajatori, prin următoarele forme de: cursuri de calificare, recalificare, perfecționare și specializare; instruirea la locul de muncă în cadrul unității; stagii profesionale; certificarea cunoștințelor și competențelor dobândite în contexte de educație formală și informală. Ponderea cea mai mare a persoanelor înmatriculate la cursuri de formare profesională o dețin șomerii tineri cu vârsta cuprinsă între 16-29 ani (figura 2).

Subvenționarea locurilor de muncă reprezintă o măsura importantă destinată șomerilor supuși riscului de excludere socială, cu scopul facilitării integrării acestora în câmpul muncii, la așa categorii de șomeri precum:

- persoanele în vârstă de 50 ani și peste;
- persoanele eliberate din locurile de detenție;
- victimele ale traficului de ființe umane, după reabilitarea psihologică și socială;
- persoanele care se luptă cu consumul de substanțe, după reabilitarea socială și psihologică;
- victimele violenței în familie; etc.

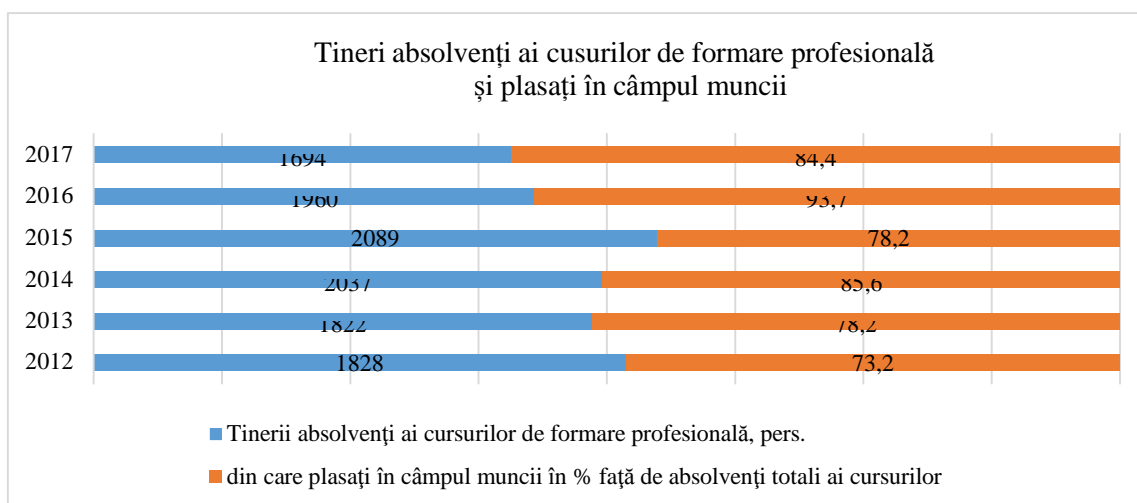

Figura 2. Dinamica tinerilor absolvenți ai cursurilor de formare profesională și plasarea lor în câmpul muncii, 2012-2017

Sursa: ANOFM, www.anofm.md

Astfel, stimularea angajatorilor în vederea angajării persoanelor din categoriile care au fost direcționate de către agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă, va fi efectuată prin oferirea de subvenții lunare în sumă egală cu 30% din mărimea salariului mediu pe economie pentru anul precedent, pe un termen de 6 luni, pentru fiecare șomer angajat. Subvenția se acordă în special pentru compensarea parțială a salariului șomerului angajat. Angajatorii subvenționați va avea obligația de a menține raporturile de muncă cu persoana angajată pe o perioadă de cel puțin 12 luni de la data încheierii perioadei în care va primi subvenții. Angajatorul care va neglija această obligație și va desface din inițiativă proprie, contractul individual de muncă cu persoana angajată înainte de termenul 12 luni va avea obligația de a restitui subvențiile primite pentru acesta. Subvențiile se vor acorda pentru fiecare persoana angajată, o singură dată într-o perioadă de 36 luni consecutive, indiferent de numărul contractelor de muncă încheiate cu aceasta, în calitatea sa de șomer.

O altă măsură activă este suportul pentru crearea și adaptarea locului de muncă, destinată angajatorilor și șomerilor care vor crea locuri de muncă sau vor adapta locurile de muncă existente. Formele de suport, prevăzute de proiect, pe care le vor putea acorda agențiile teritoriale ale ANOFM sunt prin: acordarea de subvenții angajatorilor, pentru crearea sau adaptarea locurilor de muncă, conform necesităților persoanelor cu dizabilități; consultanța, asistența și sprijinirea inițierii unei activități independente sau a unei afaceri; susținerea proiectelor de inițiative locale. Este necesar de accentuat că fiecare dintre aceste trei forme de suport sunt noi sau parțial noi pentru legislația națională în domeniu. Totodată, este absolut nouă pentru cadrul normativ național și susținerea proiectelor de inițiative locale, care sunt cunoscute și implementate de alte state.

Stimularea mobilității forței de muncă, de asemenea, constituie o măsură activă, care stimulează, încurajează acceptarea unui loc de muncă plasat la o distanță relativ mai mare de domiciliu, decât în mod firesc. Astfel, noua lege prevede că șomerul care se va încadra cu contract individual de muncă la un loc de muncă, într-o altă localitate selectată de agenția teritorială, la o distanță mai mare de 20 km de localitatea în care își are domiciliul, va beneficia de o indemnizație unică de încadrare, egală cu un salariu mediu pe economie pentru anul precedent.

Cel care se va încadra cu contract individual de muncă la un loc de muncă, într-o localitate selectată de agenția teritorială, alta decât cea în care își are domiciliul, și, ulterior angajării, își va schimba domiciliul în localitatea în care se află locul de muncă, primește o indemnizație unică de instalare egală cu 5 salarii medii pe economie pentru anul precedent. Indemnizațiile vor putea fi acordate o singură dată, pentru fiecare perioadă în care persoana este înregistrată cu statut de șomer.

Orice modificare și schimbare a actelor legislative și normative necesită cheltuieli respective. Totodată, calculele prealabile privind sursele financiare necesare pentru aplicarea prevederilor stipulate în Legea nouă cu privire la promovarea ocupării forței de muncă a demonstrat că sumele necesare din bugetul de stat pentru acoperirea ajutorului de șomaj se vor diminua, și anume:

- conform Legii nr.102 din 13 martie 2003, art. 30 lit. b) persoanele beneficiază de ajutor de șomaj dacă au lucrat și au un stagiu de cotizare în sistemul asigurărilor sociale de stat de cel puțin 9 luni din ultimele 24

de luni calendaristice premergătoare datei înregistrării.

În Legea nouă este stipulat că pentru a beneficia de ajutor de șomaj este necesar de a avea un stagiul de cotizare de 12 luni, dar nu doar 9 luni. Din analiza datelor statistice pentru anul 2017 s-a stabilit că au beneficiat de ajutor de șomaj doar 10,6% din numărul total de șomeri înregistrați la agențiile teritoriale, cauza fiind ca nu toți șomerii întrunesc condiția dată pentru a fi beneficiari de ajutor de șomaj;

- conform legii noi se micșorează perioadele de acordare a ajutorului de șomaj și anume:

a) de la 12 la 9 luni – în cazul unui stagiul de cotizare de peste 15 ani;

b) de la 9 la 7 luni – în cazul unui stagiul de cotizare între 10 și 15 ani;

c) de la 6 luni la 5 luni – în cazul unui stagiul de cotizare de până la 10 ani, dar nu mai puțin de 12 luni.

Actualmente, cuantumul minim al ajutorului de șomaj nu poate fi mai mic decât un salariu minim pe țară (1000,0 lei) și maxim nu poate depăși un salariu mediu pentru anul precedent (5084,0 lei). În legea nouă este stipulat doar cuantumul maxim, cel minim a fost exclus, adică ajutorul de șomaj în unele cazuri va fi mai mic de 1000,0 lei. Analizând structura beneficiarilor după mărimea ajutorului de șomaj, conform datelor statistice cu o pondere destul de înaltă se atestă persoanele care primesc ajutorul de șomaj în cuantumul minim de 1000,0 lei. Acest fapt se datorează nivelului scăzut al salariului mediu realizat în perioada de decontare conform certificatelor de salariu prezentate de către șomeri pentru stabilirea ajutorului de șomaj. Ca rezultat, noile prevederi nu stimulează creșterea ajutorului de șomaj, dar motivează desfășurarea unei activități remunerate și, cu atât mai mult, motivează remunerarea legală, deschisă a persoanelor, de aceasta este determinat ajutorul de șomaj ce urmează să îl primească.

Concluzii. Susținerea și implementarea noii Legi privind promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea împotriva șomajului va oferi o nouă abordare problematicii ocupării forței de muncă pe piața muncii din Republica Moldova. Adoptarea acestei legi presupune existența unui cadru normativ ajustat practicilor și reglementărilor comunitare, noile măsuri vor implica și participarea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, precum și a angajatorilor la implementarea măsurilor de ocupare a forței de muncă, fapt ce va duce la diminuarea ratei șomajului și va asigura adaptarea forței de muncă la necesitățile cererii de forță de muncă calificată. Concomitent, pentru asigurarea implementării noii legi, se propune reactualizarea cadrului legislativ și normativ în corespundere cu standarde UE, fapt ce va reglementa procedurile de implementare a măsurilor de ocupare a forței de muncă.

Referințe bibliografice

- Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană în perioada 2017-2019: nr. 1472 din 30.12.2016. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2017, nr. 103-108, art. 271.
- Programul de activitate a Guvernului pentru anii 2016-2018. Chișinău, 2016. [Accesat 12.06.2018]. Disponibil: https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/guvernul_republicii_moldova_-_programul_de_activitate_al_guvernului_republicii_moldova_2016-2018.pdf
- Hotărârea Guvernului la aprobarea Strategiei naționale privind ocuparea forței de muncă pentru anii 2017-2021: nr. 1473 din 30.12.2016. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2017, nr. 109-118, art. 272.
- Legea privind aprobarea Strategiei Naționale de Dezvoltare "Moldova 2020": nr. 166 din 11.07.2012. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2012, nr. 245-247, art. 791.
- Europa 2020. O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii. [Accesat 07.06.2018]. Disponibil: https://www.mae.ro/sites/default/files/file/Europa2021/Strategia_Europa_2020.pdf
- Legea privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă: nr. 102-XV din 13.03.2003. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2003, nr. 70-72, art. 312.
- Evaluarea funcțională și organizatorică a Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă anul 2009. Biroul Internațional al Muncii (ILO). [Accesat 07.06.2018]. Disponibil: www.anofm.md
- Forța de muncă în Republica Moldova. Ocupare și șomaj. Biroul Național de Statistică. Chișinău, 2016. [Accesat 05.05.2018]. Disponibil: <http://www.statistica.md/category.php?l=ro&idc=107>
- Ancheta Forței de Muncă, 2012-2017. [Accesat 07.06.2018]. Disponibil: http://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala___03%20FM_03%20MUN__MUN030/?rxid=2345d98a-890b-4459-bb1f-9b565f99b3b9
- Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. [Accesat 07.05.2018]. Disponibil: www.msmps.gov.md

Recomandat spre publicare: 28.06.2018